

УДК 622.23 ББК 33.131

Мартиненко І. І., канд. техн. наук

Державна геологічна служба Мінприроди України

СУЧАСНИЙ СТАН ТА ПЕРСПЕКТИВИ ПОДАЛЬШОГО ЗРОСТАННЯ МІНЕРАЛЬНО-СИРОВИННОГО КОМПЛЕКСУ

The results of the State geological survey activity for 2005 and basic tasks on 2006 are presented. the basic financial-economic indexes and geological achievements of geological industry enterprises in implementation of searching-exploring works are shown

Життя – це рух. І якщо для природи, суспільства, окремої людини це позитивне явище, то ця незаперечна істина для геологічної галузі в останні роки, проявляючись у часі майже із змінами пори року, не несла у собі бажаного. Зміна підпорядкованості, статусу, структури стала обов'язковим атрибутом в її діяльності, негативно впливаючи на процес вивчення надр. Незмінною залишалася лише головна задача, яка завжди стоїть перед українськими геологами – зміцнення економічної незалежності держави через подальший розвиток її мінерально-сировинного потенціалу.

Державна геологічна служба та геологорозвідувальні підприємства, незважаючи на певний суб'єктивізм в розумінні місця геології в економіці держави з боку окремих владних кругів, продовжували роботи, спрямовані на розширення мінерально-сировинної бази та забезпечення державного замовлення з приросту запасів корисних копалин.

У 2005 р. геологорозвідувальні роботи виконувались за двома бюджетними програмами: «Розвиток мінерально-сировинної бази, в тому числі дорозвідка відкритих в Україні родовищ мідьвмісних руд», яка була профінансована із спеціального фонду Державного бюджету коштів у обсязі 296,4 млн. грн, що складає 79,5 % від плану, і «Еколого-геологічні дослідження та заходи» – 5,5 млн. грн.

Геологічні підприємства, діяльність яких спрямовується через Державну геологічну службу, працювали стабільно.

Зокрема, обсяги робіт, виконаних за рахунок державного бюджету, за рік зросли у порівнянні з аналогічним періодом 2004 року на 6,4 %, а обсяги договірних робіт - на 24 %.

Обсяг робіт, виконаних власними силами, зріс з 304 млн. грн до 345,5 млн., або на 13,6 %.

Нарощення обсягів робіт супроводжувалось зростанням витрат на виконання геологорозвідувальних робіт проти відповідного періоду 2004 р. з 270459,3 тис. грн до 301680,5 тис. грн або на 11,5 %. Середньооблікова чисельність працівників геологічних підприємств та організацій становила 9580 чоловік, або на 1 % менше, ніж у 2004 р.

Середньомісячна заробітна плата одного працівника зросла з 791 грн у 2004 р. до 1047 грн у 2005 р, або на 32,4 %.

У результаті проведених геологорозвідувальних робіт підприємствами галузі у повному обсязі забезпечено виконання завдань, передбачених на 2005 р. державним замовленням та пооб'єктними планами.

Здійснено: геологічне довивчення площ масштабу 1:200000 на території 24464 кв. км; гідрогеологічне довивчення площ масштабу 1:200000 на території 9085 кв. км; геологічну зйомку масштабу 1:200000 на шельфі – 900 кв. км; геологічне довивчення площ та геологічну зйомку масштабу 1:50000 – 1220 кв. км. Підготовлено геофізичних основ під зйомки на площі 8900 кв. км. Видано 6 комплектів Держгеолкарти.

Передано для глибокого буріння 359,3 кв. км перспективних нафтогазоносних площ з загальними ресурсами 61,478 млн. т умовного палива.

Одержано прирости запасів основних корисних копалин: нафти і газового конденсату – 0,9 млн. т; природного газу – 6,63 млрд. куб. м; кам'яного вугілля - 10,97 млн. т; бентонітових глин – 4,2 млн. т; кремнеземистої крейди – 601,3 тис. т; опоки – 6919,8 тис. т; пегматиту – 49,031 тис. т; топазу – 279,0 кг; бурштину – 2563,4 кг; кольорового кварцу – 1592,5 куб. м; яшми та епідозиту - 1073 куб. м; закам'янілого дерева – 54,6 куб. м; письмового граніту – 1717 куб. м; гіпсу – 39,4 тис. куб. м; підземних питних вод – 3571 тис. куб. м на рік. Виконані завдання з приросту запасів урану, рідкісноземельних металів та золота.

За кошти Державного бюджету для забезпечення населення екологічно чистою питною водою пробурені більше ста артезіанських свердловин загальним метражем 10,9 тис. м., сумарний дебіт яких становить близько 24,9 тис. кубометрів води на добу.

Відкрито Верхньовільховецьке родовище нафти та Північнозаріччянське газове родовище..

Вперше отримано припливи нафти на Прикерченській ділянці площі Суботіна, що дає підстави при належному фінансуванні відкрити новий нафтогазоносний регіон на шельфі Чорного моря і очікувати на прирости запасів у 2006 – 2007 рр.

Забезпечено виконання польових регіональних геофізичних робіт на суходолі по профілю Феодосія-Старобешево (ДОБРЕ-2) з метою вивчення перспектив нафтогазоносності та проявів інших корисних копалин.

Продовжуються експлуатація та буріння свердловин для забезпечення питною водою острова Зміїний.

В результаті проведення ГГЗ-50 Камінь-Каширського району попередньо виділені два рудних поля з різними морфотипами самородномідної мінералізації – Ратненське та Бронницьке, а також виявлені перспективні ділянки на сировину для будівельних матеріалів та жовтих фосфоритів, приурочених до палеогенових та четвертинних відкладів.

При проведенні ГДП-200 Східноприазовської площі (КП «Південукргеологія»):

– в межах строкатої товщі темрюцької світи на глибині 57,0-65,0 м розкриті гнейси загальною потужністю понад 8,0 м з вмістом графіту в середньому 12,7 %. Протяжність рудної товщі до 1000 м. Товща є північним продовженням Каратюк-Троїцького рудного поля;

– серед кварцових сієнітів Кальміуського масиву виявлена серія дайок, які супроводжуються зонами окварцювання і сульфідізації. Потужність рудної зони складає 40,0 м ймовірною протяжністю до 300 м. За даними спектрозолотометричного аналізу вміст золота у змінених породах складає 2,0-3,0 г/т;

– в габропіроксенітах Октябрського масиву встановлена прожилково-вкраплена потенційно-промислова мінералізація молібденіту.

Під час картування південної частини Кривбасу та його західного обрамлення виявлені кварц-діопсидові породи (скарноїди) з молібденовою мінералізацією потужністю від 0,9 до 2,4 м.

КП «Південукргеологія» при пошуках молібдену, вольфраму та свинцю у межах Кальміуської площі у Східному Приазов'ї на Новоселівському рудопрояві виявлено зони з видимою молібденовою мінералізацією потужністю від 0,6 до 20,4 м і промисловим вмістом молібдену, а на рудопрояві Капланівській – катаклазовані, сильно піритизовані, карбонатизовані з флюоритизацією кварцові сієніти. За даними хіманалізу встановлено рудопрояв вольфраму з вмістом останнього 0,11 % і сумою TR_2O_3 – 0,13 %. На рудопрояві Вербовий за результатами спектрального аналізу виділені інтервали з аномальним вмістом Се, La потужністю від 2,7 до 88,3 м та вольфраму – потужністю до 60 м, які характеризуються аномальним вмістом золота від сотих до 0,5 г/т.

В межах Званівської ділянки (ДонецькДРГП) свердловинами розкрито фосфатвмісний пласт потужністю від 0,3 до 2,8 м і глибиною залягання від 1,8 до 87,3 м та вмістом P_2O_5 переважно, від 1,36 до 6,45 %, . На частині ділянки проведено оперативний підрахунок перспективних ресурсів, які становлять понад 700 тис. т P_2O_5 при середньому вмісті P_2O_5 – 4,16 %.

Складено (ПівнічДРГП) ТЕО постійних кондицій для підрахунку запасів фосфоритових руд Поступельської ділянки. Запаси P_2O_5 у жовнях складають 165 тис. т, загальні капітальні вкладення – 90,1 млн. грн при можливому річному виробництві фосфатного борошна – 53,8 тис. т на термін біля 12 років.

Тим же підприємством при пошуково-оціночних роботах на флюорит у межах Центральної дільниці Суцано-Пержанської зони встановлено 6 флюоритових тіл розміром від 50 до 350 м і середньою потужністю 3,5 м. Середній вміст CaF_2 складає 28 %. Підтверджені бурінням прогнозні ресурси P_2 складають 300 тис. т. CaF_2 . Сума прогнозних та перспективних ресурсів становить 1050 тис. т CaF_2 .

КП «Кіровгеологія» у свердловині № 4087 ділянки Грузька в Кіровоградській області виявлено 7 кристалів алмазу у формі додекаедру розміром до 1,5 мм і мінерали супутники в ксенотуфобрекчії з уламками кімберліту.

На Розанівському рудопрояві розкрита зона освітлювання з торбернітовою урановою мінералізацією.

Успішне проведення геологорозвідувальних робіт неможливе без наукового прогнозу та визначення перспективи в отриманні позитивного результату. Тому науково-дослідні роботи, як і завжди, спрямовувались на прогнозування і оцінку родовищ корисних копалин, прогнозування геолого-гідрогеологічних та геолого-екологічних умов, розробку нових технологій збагачення руд твердих корисних копалин тощо.

Виконана експертна оцінка 9 об'єктів, підготовлених до глибокого буріння: у Західному регіоні – 6, зі загальною площею 81,2 кв. км і ресурсами газу категорії C_3 - 8,592 млрд. куб. м та нафти – 0,635 млн. т; у Південному регіоні – 3 об'єкти, зі загальною площею 88,25 кв. км та ресурсами газу категорії C_3 – 34,78 млрд. куб. м.

Внаслідок аналізу геохімічних показників нафтогазоносності палеозойських відкладів Волино-Поділля породи силуру і верхнього протерозою (валдайська серія) віднесено до нафтогазогенеруючих.

Перспективним напрямком пошукових робіт на нафту і газ для північно-західного та прикерченського шельфів Чорного моря стало створення нової геодинамічної моделі утворення сучасної будови пізньопалеозойської Скіфської плити і модель формування задугових осадових басейнів.

Основою для подальших досліджень уранового зруденіння гідротермального жильного типу і типу неузгоджень на північно-західному схилі УЩ та пісковикового типу у вугленосних формаціях палеогену Дніпробасу стануть розроблені прогнозні критерії знаходження родовищ урану.

В результаті відпрацювання технологічної схеми збагачення хвостів Валявкінського родовища отримано високоякісний залізовмісний концентрат. Згідно з техніко-економічною оцінкою їх рентабельність за собівартостю складає 51 %.

Здійснювати прогнозування зон підвищеної газоносності та газодинамічної активності вугільних родовищ дозволять нові методаки, розроблені науковцями галузі. Визначено оптимальний варіант технології термічного розкладу пісного вугілля та метод розмежування пісного вугілля і антрациту.

У результаті переробки хвостів ільменітових пісків Іршанського ГЗК напрацьований концентрат з масовою часткою золота від 4 до 34 г/т. Зазначені показники збагачення дозволяють розробити раціональну технологічну схему вилучення золота.

Підготовлено «Тимчасові методичні вказівки з проведення ревізійно-випробувальних робіт на платину та метали платинової групи у перспективних формаціях України».

Значний обсяг робіт виконано з гідрогеологічних та геоекологічних досліджень, в результаті яких завершено аналіз всіх потенційно перспективних відкладів на артезіанські води в Криму та виділено ділянки для проведення подальших геологорозвідувальних робіт; складено гідрогеологічну карту (масштабу 1:200 000) та виділено перспективні водоносні горизонти у Приазов'ї; складено альбом карт масштабу 1:200 000 з розвитку екзогенних геологіч-

них процесів і підтоплення в межах Львівсько-Волинського вугільного гірничопромислового району та Передкарпатської сірчано-солевой провінції.

Разом з Львівським центром Інституту космічних досліджень НКАУ виготовлено пішохідний прилад для комплектації векторного магнітометра, а також завершено створення програмного забезпечення для вирішення тривимірних обернених задач трикомпонентної магнітної зйомки для множини тіл.

Здійснюється комплексний сейсмопрогностичний моніторинг геологічного середовища на регіональній мережі пунктів і свердловин.

Виконано великий обсяг робіт з технології та техніки буріння свердловин, геолого-економічних досліджень та нормативно-правового забезпечення і цілий ряд інших завдань з геологічного вивчення надр.

Важливим є участь у реалізації державної політики у користуванні надрами через надання спеціальних дозволів на користування надрами і ліцензій на господарську діяльність з пошуку (розвідки) корисних копалин та здійснення геологічного контролю за виконанням суб'єктами господарювання ліцензійних умов, що забезпечило тільки пряме поступлення до виконавчої частини Державного бюджету України біля 25 млн. грн.

Не менш складні завдання вирішуються підприємствами галузі в 2006 р.

Державним бюджетом передбачено кошти на виконання геологорозвідувальних робіт в обсязі 821442,8 тис. грн, що в 2,7 разів більше фактичного фінансування останніх років.

Ведуться роботи із забезпечення виконання завдань з геологічного довивчення площ масштабу 1:200000 на площі 22950 кв. км, гідрогеологічного довивчення на площі 17290 кв. км, зйомки на шельфі морів на площі 1500 кв. км, геологічного довивчення та геологічної зйомки масштабу 1:50000 на площі 674 кв. км і підготовки геофізичних основ на площі 6100 кв. км; підготовки 13 перспективних нафтогазових об'єктів, загальною площею 25 кв. км і прогнозними ресурсами 68 од. ум. палива; приросту: 1,0 млн. т нафти і конденсату, 11,0 млрд. кубометрів газу, 0,12 млрд. кубометрів метану вугільних родовищ, 15,0 млн. т кам'яного вугілля, 2 млн. т бурого вугілля, 100,0 млн. т торфу, 150,0 тис. т хроміту, 2,0 млн. т бентонітових глин, 12,0 млн. т каоліну вторинного, 5,0 млн. т тальк-магнезиту, 1070,0 тис. т фосфоритів, 17,0 млн. т опоки, 45 тис. т пегматиту, 1500,0 кг бурштину, 300,0 кг п'єзокварцової сировини, 0,4 млн. куб. м каменю облицювального і 3,75 млн. кубометрів на рік підземних питних вод та значні ресурси золота, урану, рідкісноземельних металів і титану.

Здійснюється цілий ряд геологорозвідувальних робіт для підготовки об'єктів з метою одержання державного замовлення на 2007 – 2008 рр.

Однією з умов, яка постійно у сфері уваги Державної геологічної служби, є створення законодавчої та нормативно-правової бази з надкористування, що у великій мірі є гарантією успіху в проведенні геологорозвідувальних робіт з метою зміцнення мінерально-сировинного комплексу держави. Основою є прийнятий Верховною Радою України Закон України «Про загальнодержавну програму розвитку мінерально-сировинної бази України на період до 2010 року», що є програмою дій геологічної галузі.

Надійшла 06.07.2006 р.